

บทที่ 1

บทนำ

สภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ในสภาวะธรรมชาติ (state of nature) ตามความคิดของนักปรัชญาการเมืองมีแง่มุมที่แตกต่างกันไป ในแนวคิดของนักปรัชญาการเมืองอย่าง โทมัส ฮอบส์ ได้กล่าวว่า สภาวะธรรมชาติของมนุษย์เป็นสภาวะที่มีความวุ่นวาย เลวร้าย มนุษย์มีความทะเลาะชานมักจะนำตัวเองไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เนื่องมาจากแรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอกของตัณหา (appetite) ความปรารถนา (desires) ความกลัว (fears) และการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวซึ่งเชื่อว่าตนจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกัน มนุษย์ต้องการแสวงหาความสุขด้วยการป้องกันรักษาชีวิตให้อยู่รอดและหลีกเลี่ยงต่อความตายอันเกิดจากการพิพาทต่อสู้กัน (violent death) อยู่ตลอดเวลา¹ ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงต้องหากางละทิ้งสภาวะธรรมชาติและเข้ามารวมกันอยู่ในสังคมเพื่อต้องการความปลอดภัยและต้องการความสุข

ตำรวจได้เป็นองค์กรทางสังคมหนึ่งในหลายๆ องค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่รักษาความสงบสุขเรียบร้อยของประเทศ และป้องกันเหตุร้ายไม่ให้เกิดขึ้นและให้บริการต่างๆ แก่สมาชิกในสังคม² โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิต

---

¹Jack Lively and Andrew Reeve. Modern political Theory from Hobbes To Marx:Key debates (London : the Guernsey Press, 1988) pp 10-15.

²สัญญา ธรรมศักดิ์ คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์ 2526), หน้า 19.

และทรัพย์สินของประชาชน³ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตำรวจได้มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้เหมาะสม⁴ เพื่อที่จะได้ช่วยแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของสังคมให้ลดน้อยลง สภาพการของสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการตลอดมาโดยสังคมมีการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ความแตกต่างของชนชั้นมีช่องว่างห่างกันขึ้น ทุกที่ๆ การเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว การย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเมือง การเข้ามาประกอบอาชีพของคนต่างชาติโดยผิดกฎหมาย ปัญหาดังกล่าวนี้กระทบต่อการเกิดอาชญากรรมซึ่งมีแนวโน้มมากยิ่งขึ้นและมีความรุนแรงยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ด้วยความจำเป็นดังกล่าวตำรวจได้จัดทำโครงการชุมชนสัมพันธ์⁵ เพื่อกำจัดและลดปัญหาอาชญากรรม การควบคุมอาชญากรรม การแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นโดยเน้นด้านความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นการมีส่วนร่วมในการป้องกัน เพราะทุกวันนี้ประชาชนมีลักษณะทางเห็นไม่สนใจซึ่งกันและกันต่างคนต่างอยู่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับ สาเหตุดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งซึ่งทำให้คนร้ายสามารถประกอบอาชญากรรมได้ง่าย กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจมีไม่เพียงพอหากได้รับความร่วมมือที่ดีจากประชาชนในสังคมของท้องถิ่นเองด้วย แนวโน้มในการป้องกันอาชญากรรมจะบังเกิดผลดียิ่งขึ้น ทั้งรัฐบาลและภาคเอกชนได้มีความพยายามที่จะศึกษาหามาตรการต่าง ๆ เพื่อขจัดและลดปัญหาอาชญากรรมตลอดมา ปรากฏว่าขณะนี้ปัญหาก็ได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นมาก สังคมเจริญก้าวหน้ามากขึ้นเพียงไรก็ตาม การประกอบอาชญากรรมก็จะมี การพัฒนารูปแบบและวิธีการในการกระทำผิดให้มีความแยบยลและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

³ ประชีย เปี่ยมสมบูรณ์ อุดมคติและจริยธรรมตำรวจหลักการและประสบการณ์ (กรุงเทพมหานคร: สหภาพบล็อกและการพิมพ์ 2533) หน้า 18-29

⁴ ไพรัช พงษ์เจริญ (พ.ต.อ. ดร) ตำรวจไทยในอนาคต (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์ 2537) หน้า 17-45

⁵ สมชาย วาณิชเสณี (พล.ต.ต) นโยบายการตำรวจ: ศึกษากรณีโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533 หน้า 5-14.

การก่อคดีรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้นเช่นคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ตำรวจก็ต้องพัฒนารูปแบบและ
 ยุทธวิธีในการปราบปรามที่ทันสมัยเท่าทันกับรูปแบบอาชญากรรมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยสาเหตุหลาย
 ประการดังกล่าวทำให้ปัญหาในการควบคุมและป้องกันอาชญากรรมทำได้ยากลำบากยิ่งขึ้นมากการ
 ตอบสนองต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอีกวิธีหนึ่งก็คือการแสวงหา
 ความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนในการแจ้งข่าวสาร การป้องกัน หรือปราบปรามอาชญากรรม
 วิธีการดังกล่าวนี้จะ เป็นเครื่องมือในการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในชุมชนนั้นในด้าน
 ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้มาก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ดังนั้นการทำการศึกษาในเรื่องนี้จึงมี
 วัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับและพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในกิจการ
 ของรัฐที่มีต่อการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนด้วยความสมัครใจเองหรือมีการกระตุ้น
2. เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพล ผลกระทบต่อการเข้ามีส่วนร่วมของ
 ประชาชนในท้องถิ่นเฉพาะพื้นที่ และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่น
4. เพื่อเป็นแนวทางศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนระดับต่าง ๆ และส่งเสริม
 การเข้ามีส่วนร่วมในกิจการของรัฐให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

เรื่องที่จะศึกษาวิจัยนี้มีความหมายเกี่ยวกับการปกครองโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ในกิจการของรัฐในเรื่องของตำรวจอันมีต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน ตลอดจนมีผลต่อ

การพัฒนาการปกครองท้องถิ่น กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านอื่น ๆ อีกต่อไป

ในการศึกษาคั้งนี้ มีระยะเวลาจำกัด ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงจะทำการศึกษาเฉพาะกรณีความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมเฉพาะในเขตท้องที่ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน ทั้งนี้ เพราะมีลักษณะพื้นที่เป็นชุมชนค่อนข้างหนาแน่น เป็นย่านของธุรกิจการค้าขายที่อยู่อาศัยแฟลต ชุมชนแออัด ตลาด วัด ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองที่มีประชากรหนาแน่นอันมีหลากหลายลักษณะ และมีคดีเกิดค่อนข้างสูง ปีหนึ่งประมาณ 3 พันคดี และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ

สมมุติฐานในการวิจัย

ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมุติฐานในการวิจัยไว้ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อม และปัญหาชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ประชาชนรวมตัวกันแก้ปัญหาของตนร่วมกับทางเจ้าหน้าที่บ้านเมือง
2. ประชาชนที่มีการรวมกลุ่มกัน มีสาเหตุจูงใจมาจากความกลัวต่อการสูญเสียผลประโยชน์ส่วนตัวที่จะเกิดขึ้น
3. ปฏิสัมพันธ์ของตำรวจชุมชนสัมพันธ์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อความร่วมมือของประชาชน
4. ประชาชนที่มีการศึกษาสูงมีผลต่อการรวมตัวกันมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่ำ

นิยามศัพท์

ในการศึกษาจำเป็นต้องทราบถึงความหมาย เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันตั้งแต่เบื้องต้น และเป็นรากฐานของการศึกษาต่อไป ดังนี้

ความร่วมมือของประชาชน หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกเมื่อประชาชนให้ความช่วยเหลือ ประสานงาน ซึ่เบาแสบ และแจ้งข่าวเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมอันเป็นเป้าหมายเพื่อรักษาความสงบสุขของชุมชน

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจหมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ต่อพฤติกรรมและการแสดงออกในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในด้านการรักษาความสงบสุข เรียบร้อยและปราบปรามอาชญากรรม

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยหรือประกอบกิจการอยู่ในชุมชนในเขตพื้นที่ สถานี
ตำรวจนครบาลปทุมวัน

เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ข้าราชการตำรวจใจสั่งกัต สถานีตำรวจนครบาล
ปทุมวัน

การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การป้องกันอาชญากรรมที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย
ที่สุดโดยพยายามหามาตรการต่าง ๆ ควบคุมไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาวิจัยนี้เห็นว่าจะทำให้ได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมใน
เขตท้องที่ สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน
2. ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ในกรณีที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน
อาชญากรรม
3. เป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายและแผนการ โครงการความร่วมมือของ
ประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
4. ช้จัดปัญหาอุปสรรคที่เจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนมีต่อกันและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติ
งานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
5. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนใน
ด้านอื่น ๆ อีก